

Allvarlig kritik mot Kriminalvården, anstalten Kirseberg, för att ha tillämpat en ordning som inneburit att brev inte har vidarebefordrats från intagna om de inte har varit märkta med antingen namn eller intagningsnummer

Beslutet i korthet: I beslutet riktas allvarlig kritik mot Kriminalvården, anstalten Kirseberg, för att ha tillämpat en ordning som inneburit att brev inte har vidarebefordrats från intagna om de inte har varit märkta med antingen namn eller intagningsnummer. Eftersom det inte har gjorts någon skillnad mellan "vanlig" post och myndighetspost har rutinen inneburit att den grundlagsskyddade rätten till förtrolig kommunikation enligt 7 kap. 6 § fängelselagen (2010:610) har förhindrats (jfr JO:s beslut i dnr 4918-2012).

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 7 september 2012, anförde AA i huvudsak följande. I anstalten Kirseberg tillämpas den interna ordningsregeln att brev som en intagen vill skicka måste märkas på utsidan av kuvertet med antingen namn eller intagningsnummer. Detta gäller även om försändelsen är adresserad till myndigheter eller advokat. Ordningen strider dels mot fängelselagens regler om brevgranskning och dels mot en intagens rätt att anonymt kunna kommunicera med myndigheter samt advokat.

Utredning

Anmälan remitterades till Kriminalvården för yttrande. I sitt remissvar anförde myndigheten, region Syd, genom regionchefen BB, följande.

Information har inhämtats från anstalten Kirseberg om hanteringen avseende utgående post i förhållande till det som framkommer av AA:s skrivelse till JO.

Regelverk

Av 7 kap. 6 § fängelselagen (2010:610), FäL, framgår att en försändelse mellan en intagen och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda ska vidarebefordras utan granskning. Om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare av en sådan försändelse till en intagen är oriktig, får försändelsen granskas i syfte att utreda vem avsändaren är.

Enligt 7 kap. 7 § FäL får i andra fall än som avses i 6 § en försändelse till eller från en intagen i anstalt granskas, om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten. Syftet med granskningen ska vara att undersöka om försändelsen

1. innehåller något otillåtet föremål, eller
2. är ett led i en pågående eller planerad brottslig verksamhet, ett planerat avvikande eller något annat liknande förfarande.

Enligt 7 kap. 8 § FäL ska en försändelse som har granskats, om inte särskilda skäl talar mot det, lämnas ut till den intagne så snart som möjligt och senast när han eller hon inte längre ska vara berövad friheten.

Av prop. 2006/07:127 s. 25 framgår avseende brevgranskning av myndighetspost bl.a. följande. Detta skydd för förtrolig kommunikation kan ses som en för intagna anpassad form av det skydd som gäller för varje medborgare enligt 2 kap. 6 § regeringsformen (RF). Principen är betydelsefull och finns befast i flera internationella överenskommelser, bl.a. de Europeiska fängelsereglerna och FN:s principer till skydd för frihetsberövade personer. Om det krävs för att tillgodose vissa viktiga motintressen kan dock undantag göras från denna princip enligt såväl regeringsformen som de tidigare nämnda internationella överenskommelserna. Enligt 2 kap. 12 § RF får inskränkningar i grundlagsskyddade rättigheter göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle, men de får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett dem. Enligt regeringens uppfattning är det angeläget att rätten till förtrolig kommunikation kan upprätthållas i största möjliga mån. Det finns därför inte skäl att ändra den huvudregel som säkerställer att s.k. myndighetsbrev inte ska granskas.

Vikten av att ge Kriminalvården effektivare verktyg för att förebygga och beivra brott och upprätthålla ordning och säkerhet i anstalten väger dock enligt regeringens uppfattning tyngre än den inskränkning i de intagnas integritet som en ändrad reglering skulle innebära. Det bör därför, precis som kommittén föreslår, införas en bestämmelse med innebörden att ett myndighetsbrev får granskas redan när det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare är oriktig. Granskningen får emellertid endast syfta till att utreda vem avsändaren är.

Redogörelse från anstalten Kirseberg avseende rutinerna vidarebefordran av utgående post

Av information från Kriminalvårdschef CC, VO Kirseberg, framgår bl.a. följande. Frågan om vidarebefordran av utgående post från intagna har diskuterats på ledningsgruppen på anstalten under oktober månad 2012. Anstalten medger att den tidigare hade ett krav på att intagna skulle skriva avsändare med namn eller intagningsnummer, även gällande s.k. myndighetspost, för att posten skulle vidarebefordras. Efter klagomål från intagna luckrades denna regel upp såtillvida att post ändå kunde skickas utan angivande av avsändare. Detta har dock visat sig ha hantearats på olika sätt på enheterna och anstaltsledningen har nu helt släppt kravet på angivande av avsändare. Beslutet har meddelats till anstaltens personal och hanteringen ska följas upp av respektive kriminalvårdsinspektör.

Region Syds bedömning

Kriminalvården ska så långt som möjligt ha rutiner för postbefordran som inte medför att skyddet för den förtroliga kommunikationen urvattnas. Detta gäller i än högre grad avseende sådan kommunikation som avser myndighetspost enligt 7 kap. 6 § FäL.

Av utredningen i ärendet framgår att anstalten Kirseberg tidigare har haft rutinen att alla intagna ska skriva avsändare eller intagningsnummer på all utgående post för att få posten vidarebefordrad. Denna rutin har inneburit en risk för att en förtrolig kommunikation, framförallt avseende intagnas möjligheter till kommunikation med myndigheter, inte skulle kunna upprätthållas. Postrutinen har dock förändrats redan tidigare på anstalten Kirseberg men har sedan hanterats olika på de olika enheterna.

Under utredningen i ärendet har därför anstaltsledningen beslutat att det nu inte ska finnas något krav på angivande av avsändare.

AA gavs möjlighet att kommentera remissvaret.

Bedömning

AA har gjort gällande att den ordning som anstalten tillämpat vid befordringen av brev från de intagna inneburit en kränkning av den grundläggande rätten att kunna kommunicera anonymt med advokater och myndigheter.

Kriminalvården har i sitt remissvar redogjort för relevant lagstiftning. Fängelselagens bestämmelser om rätten till förtrolig kommunikation kan ses som en för intagna anpassad form av det skydd som gäller för varje medborgare enligt 2 kap. 6 § regeringsformen. Den senare bestämmelsen avser skydda förtroligheten i meddelande av olika slag och det innebär bl.a. att organ för det allmänna inte får bryta brev eller andra slutna försändelser (se prop. 1973:90 s. 243 och 1975/76:209 s. 147 f.).

Jag vill i det här sammanhanget nämna att posthanteringen på anstalten Kirseberg tidigare har varit föremål för uttalande från JO:s sida. I beslut den 20 februari 2007 i dnr 1449-2006 erinrades anstalten bl.a. om att intagna inte generellt kan vägras få brev och andra försändelser vidarebefordrade om namn eller intagningsnummer inte är antecknat på brevet och inte heller framgår på annat sätt. Det är mot den bakgrunden som jag med förvåning noterar att anstalten så sent som hösten 2012 alltjämt tillämpade en ordning, som innebar att intagna förvägrades att få sin post vidarebefordrad om den inte märkts på anmodat sätt. Denna begränsning har varit allvarlig.

Vad som är än mera allvarligt är att det inte gjordes någon skillnad mellan ”vanlig” post och myndighetspost. Därmed har rutinerna inneburit att den grundlagsskyddade rätten till förtrolig kommunikation indirekt har förhindrats. Detta är helt oacceptabelt och anstalten förtjänar allvarlig kritik för att ha tillämpat en sådan ordning. Jag noterar att Kriminalvården i sitt remissvar har uppgett att anstaltens krav på märkning av post numera har avskaffats.

Ärendet avslutas.